

Vastine eduskunnan oikeusasiamiehelle kantelussani Turun päivänavauskäytännöstä**Kantelija:** Dosentti Jouni Luukkainen

puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry (kotisivu: www.ateistit.fi)

Wallininkuja 2 C 53, 00530 HELSINKI

p. (09) 191 51443, (09) 7534 703; jouni.luukkainen@helsinki.fi

Vastinemahdollisuus: Notaari Helena Rahkon vastinepyynnön 29.3.2011 mukana oli Opetushallituksen 18.3.2011 antama lausunto (dnro 3/030/2011) sekä kasvatusta ja opetustoimen johtaja Timo Jalosen Turun kaupungin kasvatusta ja opetustoimen puolesta 16.2.2011 antama selvitys (lausunto).

Kasvatusta ja opetustoimen johtaja Jalosen selvityksestä: Lisään ensin ajatuksen, joka jäi minulta kantelussani kertomatta lainatessani (s. 7) Kirkkohallituksen edustajalta seuraavaa: ”Toisinaan koulut pyytävät, että seurakunnan työntekijä jättäisi päivänavauksesta pois rukouksen tai raamatunluvun.” Vastaavaa olin toki kuullut aiemminkin. Kanteluni mukaan seurakunnan työntekijän pitämä päivänavaus on joka tapauksessa uskonnollinen tilaisuus, siis vaikka työntekijä pyyntöön suostuisikin; sikäli pyyntö olisi turha. Mutta kouluissa saatetaan myös ajatella, että rukous ja raamatunluku sekä virsi tekevät uskonnollisesta tilaisuudesta koulun kannalta sopimattoman paljon uskonnollisen, ”kuulijan iholle menevän”, ja että tällöin ne herättäisivät arvostelua ja tilaisuuksista kieltäytymistä. Molempien seikkojen suhteen koulut olisivatkin mielestäni oikeassa. Johdonmukaisena ratkaisukeinona olisi kuitenkin oltava seurakunnan työntekijöiden kokonaan kutsumatta jättäminen, kuten kantelussani esitin.

Turun Sanomat julkaisi ke 26.1.2011 (sivu 9) toimittaja Rami Niemisen artikkelin ”Oikeusasiamies saa selvittää tekeekö virsi aamunavauksesta uskonnollisen: Ateistit kantelivat Turun opetustoimen johtajasta”, ja *Turun Sanomissa* oli to 27.1.2011 pääkirjoitus ”Veisuusta kantelu” (**LIITE**). Lainaan Jalosen haastatteluun perustuvan kohdan artikkelista:

Opetustoimen johtaja Jalonen oli tiistai-iltaan mennessä ehtinyt lukea monisanaisen kantelun, mutta ei halunnut ottaa siihen kantaa. Hän kuitenkin myönsi yllättyneensä. Tähän asti kukaan ei ollut ottanut häneen yhteyttä *TS*:n jutun tiimoilta.

– Sillä tavalla se tuli yllätyksenä, että en olisi uskonut kenenkään viitsivän kirjoittaa tästä yhdeksän sivun verran.

Jalosen mukaan hänen esittämänsä näkemys perustuu eduskunnan kantaan.

– Siitä on olemassa eduskunnan uskonnonvapauslain käsittelyn yhteydessä tekemä linjaus. Sen mukaan yksi virsi ei tee tilaisuudesta uskonnollista.

Totean, että Jalonen ei siis tässä artikkelissa yrittänyt mitenkään oikaista lehden 15.1.2011 julkaisemaa artikkelia.

Hän ei myöskään lausunnossaan esitä mitään oikaisua siihen, mitä kantelussani olin kertonut hänen sanoneen.

Onneksi artikkelin mukaan Jalonen tuntui yllättyneen vain kanteluni pituudesta, ei siitä, että Turun kasvatusta ja opetustoimi tai ainakaan hän itse ei voikaan menetellä miten tahansa uskonnon ja omantunnon vapautta loukaten kenenkään osaamatta, viitsimättä tai jaksamatta siihen puuttua.

Mutta toisaalta valitettavasti kanteluni perusteellisuudesta huolimatta Jalonen ei lausunnossaan tunnu oivaltavan ja myöntävän virhettään, vaan jää odottamaan Opetushallituksen mahdollisia lisäohjeita asiaan. No, sellaisia lisäohjeita hän tuskin saa. Mutta jo Opetushallituksen lausunnon pitäisi hänelle riittää. Siksi toimitan sen hänelle tiedoksi tämän vastineeni ohella.

Jalonen toteaa lausunnossaan, että päivänavauksiin, tosin päinvastaisella tavalla, on vapaa-ajattelijoiden lisäksi kiinnittänyt [huomiota] Turun ev.lut. seurakuntien edustaja. Tästä huomautan ensiksi,

että yhdistyksemme ei kuitenkaan ole Vapaa-ajattelijain liitto ry:n jäsenjärjestö mutta että toki olemme osa kansainvälistä ja jo vuosisatoja vaikuttanutta vapaa-ajattelijaliikettä. Toiseksi huomautan, että seurakuntien kiinnostus kysymykseen vahvistaa sen, että seurakunnat itse tarkoittavat niiden työntekijäin pitämät päivänavaukset uskonnollisiksi tilaisuuksiksi.

Opetushallituksen lausunnosta: Lainaan kokonaan seuraavan oleellisen kappaleen Opetushallituksen kannanotosta:

Edellä mainituissa Opetushallituksen tiedotteissa [vuodelta 2006] ei ole määritelty sitä, milloin päivänavaus on uskonnollinen. Opetushallituksen näkemyksen mukaan päivänavaus on uskonnollinen muun muassa silloin, kun siihen sisältyy rukous tai virsi. Kun päivänavaus on lyhytkestoinen tilaisuus, siihen sisältyvä yksikin virsi on olennainen osa päivänavausta. Näin ollen virsi tekee päivänavauksesta luonteeltaan uskonnollisen toisin kuin koulujen perinteeseen, suomalaiseen juhlatraditioon kuuluviin juhliin sisältyvän virren ei katsota muuttavan juhlaa uskonnon harjoittamistilaisuudeksi.

Opetushallitus tuli siis odotetusti kanteluni kannalle siinä, että (”muun muassa”) virsi tekee päivänavauksesta uskonnollisen tilaisuuden.

Haluan lisätä, kanteluuni nyt suoraan liittymättä, mutta äskeiseen lainaukseeni viitaten ja hiljan erääseen Helsingin yliopiston järjestämään koulujen monikulttuurisuutta käsitelleeseen tilaisuuteen osallistuneena siellä esittämäni täydentäen, että tiettyjä virsiä ja jouluevankeliumia koulujen juhlissa perustellaan vetoamalla suomalaiseen perinteeseen mutta että toisaalta niitä tuskin kukaan omaehtoisesti harrastaa, joten ne eivät kuulukaan suomalaiseen perinteeseen. Siksi niitä tulisi vielä vähemmän olla koulussa. Toisaalta, jos joku niitä itse harrastaa, saisi oman harrastukseensa tyytyäkin vaatimatta niitä kouluunkin. Ainoa oikeaan osuva perinteisiin vetoava — mutta kestämaton — perustelu sille, että koulujen juhlissa on edelleenkin oltava tiettyjä virsiä, on siis se, että niitä on niissä aiemminkin ollut.

Loppupäätelmäni: Pysyn kantelussani.

Jouni Luukkainen

Liite:

Artikkeli ”Oikeusasiamies saa selvittää tekeekö virsi aamunavauksesta uskonnollisen: Ateistit kantelivat Turun opetustoimen johtajasta”, *Turun Sanomat* ke 26.1.2011 (sivu 9); pääkirjoitus ”Veisuusta kantelu”, *Turun Sanomat* to 27.1.2011

Tiedoksi:

Vastineeni tiedoksi sähköpostiviestin liitteenä Opetushallituksen lausunnon kera:

Kasvatus- ja opetustoimen johtaja Timo Jalonen, timo.jalonen@turku.fi

Vastineeni tiedoksi sähköpostiviestin liitteenä Opetushallituksen ja Jalosen lausuntojen kera:

Toimittaja Rami Nieminen, Turun Sanomat, rami.nieminen@ts.fi